

T A R İ H
VESİKALARI

Sayı: 13

Ağustos 1944

Cilt: III

MUSTAFA REŞİT PAŞANIN PARİS VE LONDRA ELÇİLİKLERİ ESNASINDA SİYASÎ YAZILARI

[c. II. sayı: 12, sayfa: 461 den devam]

XXXI

Paris Sefiri Âmedî Bey bendeleri tarafından huruf ile muharrer varid olan tahriratın hallidir. Fi 18 Ra. 52 (18 rebül-evvel 1252 = 3. VIII. 1836) [1]

Geçen safer-ül-hayrın yedisinden yirmisine kadar (24.V.1836 - 4.VI. 1836) tevarih-i muhtelifle ile irsâl-i savb-i çâkerî buyurulan tahrirât-ı behiyyeleri meâl ve müeddaları malûm-ı âcizânem olmuştur. Fransa Elçisi (امرال روسنك قوررى) [2] vesatetiyle gönderilen tahrirat-ı seniyyeyi Amiral-ı mumailayh kendü tarafından dahi savb-i âcizaneme bir kıt'a mektub tahririyle öylece göndermiş olduğundan taraf-i bendegânemden kendü yazımla yazılan cevabnâme leffen savb-i devletlerine gönderilmiş olmağ-la hâk-i pay-i Hazret-i Nezaret-penahîden bil-istizân mahalline irsali menûti- himem-i aliyyeleri idüğü ve bu def'a posta çıkmak üzere iken gazetelerin birinde Vekayihâne-i Âmire me'muru (موسيو بولاق) in [3] Malta cezîresinde bağıteten vefatı lâkirdısı görölüb mersum buralarda kuvve-i kariha ve kalemiyesiyle meşhur ve kendüsü dahi Devlet-i Aliyyeye sâdik âdem olarak şu esnâda bu tarafa gelmesinin politikaca pek çok faideyi müntic olması me'mûl olunmakta iken vefatı lâkirdısının zuhûru doğrusu bendenize bâis-i teesüf olmuş ve eğerçi el-hâletü hazîhi İtalya'nın ba'zı mahallerinde kolera zuhûr u söylenmekte ise de Malta tarafında o makule hastalık işidilmediğinden bunun birdenbire ölmesi çünkü buralara geldiğinde Devlet-i Aliyyenin mehâsin-i seniyyesini herkese kemâ-yenbağî tefhim ile halkı bir kat dahi ısındırmağa çabalyacağı ve kendüsünün bu surete iktidârı ma'lûm olduğundan düşmanları tarafından ber-terkîb tesmîm etdirilmiş suretini dahi hatıra getirmiş olub her ne ise henüz vefatı haberi rütbe-i tahkikde olmadığına ve sahîh olub olmadığı elbette Dersaadet'de malûm olacağına binaen keyfiyetin iş'ârı himmet-i devletlerine mütevakkıf mevâddan olduğu ve işbu marûzât-ı bendegânem irsal olunmak üzere iken Atufetlü Beylikci Efendi Hazretleri tarafından bir kıt'a tahrirât vürüd edüb meâlinde

[1] Başvekâlet arşivi, sandık 153, karton 1, evrak 13 melfuflarından 18 rebülevvel 1251 (3 temmiz 1836) tarihli şifre halli olup aslı bulunamadı.

[2] Amiral Roussin'in Courier'i.

[3] Mösyö Bulak (Alex. Blacque). Bu zat hakkında dergimizin 9 sayılı nüshasında (sahife 211, not 1 de) malûmat verilmiştir. Daha fazla izahat almak için şu esere bakınız; A. Ubicini, *Lettres sur la Turquie*, ikinci tabı, birinci kısım, Paris 1853, s. 257 ve devamı, *Lettre Onzième, Du journalisme en Turquie*.

(شورشل) [1] maddesine dair kendüsine vürûd eden tahrîrât-ı seniyye iktizasınca keyfiyet İngiltere devleti Umûr-ı Ecnebiye Nâzırı Lord Palmerston'a söylenmiş ise de Nâzır-ı mumaileyh bu günlerde Dersaadet'den (قورر) [2] vürûduna müterakkıb olduğundan anın vusulünden evvel cevab veremeyeceğini îrâd etmiş olduğu muharrer olarak Dersaadet'de olan İngiliz Elçisi (لورد پونسونبى) [3] den gelecek habere müterakkıb olduğunu söylediği misillü Nâzır-ı mumaileyh dahi vereceği cevabı Dersaadet'den (قورر) vürûduna ta'lik etmesi suretine manâ verilememiş ise de inşâ'-Allâhu taâlâ bu nizân bir suret-i mu'tedile ile bitmesi me'mûl olunub her ne ise hâk-i pay-ı nazâret-penahîye olan arıza-i bendegânemde beyan olduğu vechile şu İngilterelünün hoşca tutulması vakit politikasına göre nâfi' şey olduğu misillü aksi dahi pek çok mazarratları müstelzim görünüyor. Hattâ Fransalı Cezayir için şimdiki derecede kat'i söz söylememekte ve Tunus tırafına tasallûtları dahi ketm suretinde iken şimdi böyle cümlesini açığa çıkarmaları İngilterelü ile meydanda olan şu münâzaayı ayn-ı fırsat bilmelerinden iktiza eylemiş olması dahi hatıra gelmekle sair elçilerin garaz-âmiz kelâmlarına itibâr olunmuşarak İngilterelülerin hoşca tutulması vaktâ göre faideli olacağı beyânıyla arıza-i bendegânem terkimine ibtidâr kılındığı.

(1836)

XXXII.

Paris Sefiri Âmedci Bey bendeleri tarafından bu def'a vürûd eden tahriratın hallidir. Fi 2 R. 52 (2 rebiulâhır 1252 — 17. VII. 1836) [4].

Fransa devleti tarafından Tunus limanına gemiler irsali maddesinden dolayı bu tarafda cereyân aden mücavebât mukaddemce takdim olunan

[1] Churchill. 1251 senesi sonlarına doğru (1836) *Cerîde-i Havâdis* adlı türkçe gazetenin müessisi İngiliz tebeasından Churchill, Kadıköy civarında avlanırken kuzusunu otlatan bir Türk çocuğunu saçma dolu tüfeğini atmak suretiyle yaraladığından hapsedilmiş, fakat İngiltere Sefiri Lord Ponsonby'nin şiddetle müdâhalesi neticesinde serbest bırakıldığı gibi Hariciye Nazırı Âkif Paşa da azl olunmuştu. Bu azil işine Mülkiye Nazırı Pertev Paşa dahi karıştığı için zaten araları iyi olmıyan iki Nazırın büsbütün bozuştukları ve Âkif Paşa'nın Tabsıra adlı eserini bu mes'ele hakkında kaleme aldığı malûmdur (Lütfî Efendi, Tarih, İstanbul 1302, c. V, s. 48; Âkif Paşa, Tabsıra, İstanbul 1305, kütüphane-i Ebuzziya).

[2] Courrier.

[3] Lord Ponsonby.

[4] Başvekâlet Arşivi, mesail-i siyasiye - Fransa kartonu 1-2, evrak 116 melfuflarından, 2 rebiulâhır 1252 (17 temmuz 1836) tarihli şifrenin halli.

ma'rûzat-ı ubeydanemde beyan ve iş'âr olunmuş olduğundan ma'lûm-ı âlileri buyurulmuş olacağı bedîhiyattan olub bu kerre dahi ba'zı gazetelerde Devletlü Kapudan Paşa Hazretleri [1] biraderlerinin bis-selâme Trablus limanına duhûlleri keyfiyetinden bahisle çünkü müşarünileyh Hazretlerinin müstashableri olan donanma-yı hümayunun adedi ziyade olarak Fransalunun Tunus limanında olan dört kıt'a gemileri ana muvâzin olmadığından müşarünileyh Hazretlerinin Tunus tarafına gelmeleri mütalâa-i ihtiyatîyesine binaen zikrolunan Fransız gemilerinin kumandanı olan (امرال هوغون) [2] tarafından çarçabuk iş'âr ile Tulon farsanesinden ba'zı gemiler dahi istenmiş olduğu yazılmış olub eğerçi donanma-yı hümayunda keenne ba'zı Rusyalı (اوفچياللى) [3] bulunduğu dahi salif-üz-zikr gazetelerde münderic ise de elbette bu lâkırdımın aslı olmayacağından bu tarafları Devlet-i Aliyyeden tebrîd etmek niyet-i bâtilâsiyle ba'zı muhaliflerin neşreyledikleri eracif kabîlinden olacağı ve Rusya devletinin İngiltere'de Büyük Elçisi bulunan meşhur (بوجو دى بورغو) [4] kendüsünün sinn-i pîrisine ba'zı illetler dahi munzam olarak tebdil-i havâyâ muhtac olduğu şayiasıyla bu def'a İngiltereden Parise gelmiş olduğundan mersûmun burada çend-ruz ikametiyile İtalya taraflarına gidib biraz müddet tebdil-i havâ etdikden sonra artık mütemâdiyen Paris'de temekkün ve karar edeceğine ve el-hâletü hazihi Londra'da Rusya devletinin Maslâhatgüzarı bulunduğu Rusya Umûr-u Ecnebiyesi Nazırı (قونت نسلرود) [5] un sefaretle oraya ta'yini melhûz idüğüne dâir ba'zı havâdisler dahi işidilmekte ve mersûm (بوجو دى بورغو) nun asıl vatan-ı kadîmi Fransa'nın cânib-i cenubîsinde olub Fransa devletine tâbi ve İtalya kıt'asına mücavir ve Napoléon'un dahi maskat-ı re'si olan Korsika adası olmağla İtalya tarafına gidecek demekden murad orası olması melhuz ise de şâyed oraya gitmeyüb veyahud gitse bile çok eğlenmeyüb de asıl İtalya'dan dolaşarak Viyana'ya dahi uğrayacak olur ise çünkü (بوجو دى بورغو) nun (برنس مترنيك) [6] ile ülfet-i mahsûsa ve mahabbet-i zâtiyesi olarak Nemçelünün politikası dahi bu esnada Rusyalu'ya mütereddîd görüldüğünden bunun böyle o taraflara gitmesi elbette politikaca ba'zı ağrâza mebni olacağı dahi tahmin olunmakta olmağla mücerred ma'lûm-ı müşîrâneleri buyurulmak için iş'âra ibtidar kılındığı ve mukaddemlerde

[1] Çengel oğlu Tahir Paşa.

[2] Amiral Hugon, Navarin muharebesine ve Cezayir harekâtına iştirak etmiş bir Fransız denizcisidir.

[3] Ofiçiyal'ler = subaylar.

[4] Pozzo di Borgo.

[5] Comte de Nesselrode.

[6] Prince de Metternick.

takdim olunan ma'ruzât-ı kemterânemden ma'lûm-ı âsafâneleri olacağı vechile Fransa Umûr-ı Ecnebiyesi Nâzırı (موسيو تير) [1]in Kamarada Yunan maddesi mübâhasesi esnâsında Devlet-i Aliyyeye zulm isnad edencesine tefevvüh ettiği hezeyân ve Cezayir maddesinde ve gerek Tunus'a beylik gemiler irsâli hususunda tuttukları usûl çâkeri kemînelerine te'sir eylemiş olduğundan teessür-i ubeydânemi anlatmak için biraz vakitten berü soğuk durularak ve kendü visitesine dahi gidilmiyerek ekser cereyan etmiş olan şeyler dahi tercüman vasıtasıyla görülmüş olduğundan bu def'a Nâzır-ı mumaileyhin muavini olan (موسيو ديزاش) [2]in tercüman (ديقرايح) vasıtasıyla gönderdiği haberde biraz vakitdenberü görülmemiş olmasından dolayı Nâzır-ı mumaileyhin teessüfü izhar ve ber-minval-i maharrer Kamarada söylediği söz keenne kasta makrûn değil idi, yollu bu hususda olan i'tirâzât-ı sâbıkaları dahi tekrar olunmuş olduğuna ve suret-i hale göre söylediği sözden kendülerine dahi nedâmet gelmiş olduğu anlaşıldığına binâen bir iki gün dahi arası geçdiğinden sonra Nâzır-ı mumaileyhin vizitesine gidilmek üzere tasmm olunmuş idüğü.

Mukaddemâ beyan ve iş'âr kılınmış olduğu üzere Haşmetlü Fransa Kırâlı cenablarının büyük oğlu (دوق دورليان) [3] ile ikinci oalı (دوق دونمور) [4] liecl-is-siyâha Fransa'dan gitmiş olduklarından ibtidâ Berlin şehrine ve ba'dehu Viyana'ya azîmetlerinde Prusya Kırâlı [5] ve Avusturya İmparatoru [6] tarafından haklarında pek çok hürmet ve riâyet muâmelâti icra olunarak andan sonra İtalya cânibine gitdikleri işidildiği esnâda Fransa Kırâlı müşarünileyh hakkında geçende iş'âr olunan sũikasd [7] kaziyesi vukubulmuş olduğundan oğulları bu keyfiyetden haberdar oldukları gibi artık bir yerde eğleşmiyerek doğruca Paris'e avdet eylemiş olmalarıyle mücerred malûm-ı âli-i âsafâneleri buyurulmak için iş'ara ibtidar kılındığı.

İşbu arıza-i kemterânem derdest-i irsal iken Tunus pişgâhında Devlet-i Aliyye donanmasıyle Fransız gemileri beyninde keenne muharebe vukuuna dair bir havadis münteşir olmuş ise de akabinde böyle

[1] Monsieur Thiers.

[2] Mo sieur Désages.

[3] Duc d'Orléans.

[4] Duc de Nemours.

[5] Frédérie - Guillaume III.

[6] Ferdinand I.

[7] 25 haziran 1836 günü Paris'te, Tuileries sarayından Neuilly'ye gitmekte olan Louis-Philippe'e, Louis Alibaud isminde bir genç, tüfekle ateş etmişse de neticesiz kalmıştır.

şeyin aslı olmadığı ve el hâlefü hazîhi Devlet-i Aliyye donanması Trablus'da ve Fransız gemileri ise Tunus'da bulduklarından birbirinden bu derece uzakda bulunan donanmalar beyninde bu misillü muamele vukuunun ihtimali olmayacağı buranın resmî gazetesiyle çarçabuk i'lân olunmuş olmağla mücerred malûm-ı âlileri buyurulmak için iş'ara mübaderet kılınmış idüğü.

(1836)

XXXIII.

Atebe-i büjend-mertebe-i veliyy-ün-niamîlerine ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki [1]

İngiltereye tahvil-i me'muriyet maddesinin te'hiri hususuna şeref-sünûh ü sūdûr buyurulan irâde-i seniyye-i şâhâne keyfiyetini müş'ir resîde-i enmile-i ta'zim olan bir kıt'a emirnâme-i âsafâneleri meâl-i maâli-iştimali rehîn-i iz'ân-ı çâkerânem olarak mübârek kalb-i pâk-i cénab-ı hilâfet-penahî mevrîd-i ilham-i rabbânî olmasıyle her bir irade-i keramet-ifade-i pâdişâhâneleri daima müntic-i hayr ü meymenet olageldiği bî-iştibâh ve çâker-i kemînelerinin ise muktezâ-yı sıdk u ubudiyetim üzere her nerede bulunsam vüs'-i âcizanem mertebe hidemât-ı seniyyeye çalışmaktan gayri emelim olmadığı âzâde-i külfe-i güvâh olmağla müterettib-i zimmet-i sefâret olan mevâddın icrâsına it'ina olunacağı misillü Kostantine [2] hakkında vâki' olacak iş'ârât-ı seniyyelerinin haşi bitevfikihi taâlâ icâbına bakılacağı ve şu aralık Parlamento Kamaraları kapanmak hasebiyle ta'til hükmünde olduğundan çokluk tahrîre şayan bir şey olmayub fakat Nemçe devleti Umûr-ı Ecnebiye Nazırı olan (پرنس مترنيك) [3] in gûya bu esnada siyâhat tarikiyle Paris'e geleceği söylenmekte ise de henüz sihhati malûm olmadığı ve bu esnâda Fransâ Kırâlı cenablarının aleyhine ba'zı erbab-ı fesâdın tedarükât-ı hafiyyeleri hasebiyle hayli eşhâs ahz ü hapsolunub tavaif-i askeriye dahi Kırâlı müşarünileyh cenablarının muhâfazası zımnında daima müteyakkız ve mütebassır bulunmak üzere her birerlerine mikdâr-ı vâfi fişenk itâ ve tenbîhât-ı lâzime ifâ olunmuş ve frenk hisâbiyle işbu temmuzun yirmi dokuzuncu günü bir büyük asker yoklaması olub Kırâlı müşarünileyhin bizzât asker

[1] Başvekâlet Arşivi. Bu vesikanın şifre olan aslı mesail-i siyasiye - Fransa kartonunda. halli ise sandık 153, karton 3, evrak 4 meflûfları arasındadır. Hallinin üzerinde, (Âmedî Bey bendeleri tarafından bu def'a vürûd eden tahrîratın hallidir fi 16 R. 52) ibaresi yazılı olup sernâme ile sonundaki (beyaniyle) kelimesini takibeden hâtime yoktur.

[2] Cezayir'deki Constantine şehri.

[3] Prince de Metternick.

arasında dolaşması ve gecesinde süferâ ve ekâbir hanelerinin kanâdil ile tezyin ve fişenk şenlikleri icrâsı mu'tad ise de ber minval-i muharrer ihsâs olunan emmâre i fesâddan dolayı geçen seneki gibi Kiral-ı müşârünileyh hakkında bir vak'a i nâgeh zuhûr vukuundan ihtirâzen yoklama resmi tayy ü terk olunarak diğer şeylerle iktifâ kılınmış olduğu ve Devlet i Aliyye-i ebediyy-üd-devâm ile Portekiz devleti akd-i muâhede-i ticâret etmek emelinde olarak Fransa devletini tavsît etmiş olduğu hususu mukaddema Umûr ı Ecnébiye Nezareti tarafından ma'raz-ı iltimasda beyân olunmuş olduğundan gerek bu husus ve gerek Marsilya Şehbenderliği maddesi bundan çend mah mukaddem taraf-i çâkeriden ifâde ve iş'âr kılınmış ise de henüz cevabına des-ters olunmayub eğerçi Şehbenderlik hususunu bu canibde sual edecek yoğise de muâhede-i mezkûre maddesini istifsâr etmeleri melhuz ve ol halde lâ vü neam bir gûne cevab verilmemesi bâis-i hicab olacağı bî-irtiyâb olmağla bu husus hakkında ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne şeref-sünûh buyurulmuş ise iş'ârı menût-ı himem-i valâ-yi veliyy-ün-niamileri idügi.

Devletlü Übbehtlü Kapudan Paşa Hazretlerinin dahi süfün-i donanma-yı hümayunda bulunan asâkir-i mansûreyi Trablus'a bil-ihrac donanma-yı hümayun-ı şahanenin Bahr-i Sefid Boğazı cânibine avdet eylediği ba'zı gazetelerde görülmekde o'duğu ve Atufetlü Beylikci Efendi bendelerinin bu def'a vârid olan tahrirâtı meâlinde İngilterede dahi Parlamento Kamaraları kapanmak üzere olduğundan mukaddemce erzân buyurulan ruhsat-ı seniyye-i hazret-i Şehensahî mukteza-yı münifi üzere hemen bu günlerde Paris'e gelmek niyetinde olduğu iş'âr olunmuş olmağla mücerred mâ'lûm-ı valâ-yı müşîraneleri buyurulmak için iş'âra ibtidar olunduğu beyâniyle arıza-i ubûdiyyet-farıza-i bendegânem terkîm ü takdîmine mübâdret kılındığı inşâ'-Âllâhu taâlâ muhât-ı ilm-i âlileri buyuruldukda her halde emr ü ferman hazret-i men leh-ül-emrindir.

Fi 16 R. 52 (16 rebüülâhir 1252 = 31. VII. 1836)

Mustafa Reşid

Asâkir-i mansûre-i Muhammediyye birinci alayının kayimakamı olub Trablus ve Tunus taraflarına gitmek ve ba'dehu Paris'e gelüb bir mâh kadar ikamet etmek üzere me'mur buyurulmuş olan Saadetlü Nuri Bey bendeleri tarih-i arıza-i ubeydânemde maiyetinde bulunan iki nefer kendü tebea-i mahsûsasiyle beraber Paris'e bil-vurûd kendüsünün Paris'-de müddet-i ikametinde Sefarethanede müsâfir olmasını mutazammin yedinde olan emirnâme-i Sâmi-i Hazret-i Sadr-ı a'zamî ve Cenab-i Seraskerîyi [1] i'tâ eylemiş ve râkib olduğu golet-i hümayundan İtalya

[1] Rauf ve Husrev Paşalar.

trafında kâin (جینوه) [1] nâm mahalle çıkub oradan sefîne-i mezkûreyi iâde eylediğini ve kendüsünün Marsilya'ya çıkmak üzere me'mur iken (جینوه) ye çıkması Marsilya karantinasının kesret-i suûbetleri ve bir de donanma-yı hümayunu Tunus limanına duhûlden men' etmek için Fransa beyliklerinin azîmetleri mesmû' olmak cihetiyle şu aralık golet-i hümâyunun Fransa limanında bulunmaması mutalâa-i ihtiyâtiyesinden neş'et etdiğini ifâde etmiş olduğu ve Sefir ve Sefarethane ve bil-cümle eşya ve nevâle kâffeten Zat-ı şevket-simat-ı Hazret-i hilâfet-penâhînin olduğu misillü Mîr-i mumaileyh bendeleri dahi kezalik bendegân-ı Hazret-i veliy-nî'metden olmak hasebiyle Sefarethanede müsâfir olunarak hürmet-i muktaziyenin icrâsında kusur olunmıyacağı beyâniyle tahşiye-i arıza-i kemterâneme ibtidâr kılındığı inşâ'-Allâhu taâlâ muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukda emr ü ferman hazret-i men leh-ül-emrindir.

16 R. 52 (16 rebiulâhir 1252 = 2. VIII. 1836)

Mustafa Reşid

XXXIV.

Atebe-i bülend-mertebe-i veliyy-ün-niamîlerine ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki [2]

Evvelki hafta takdim-i hak-i pay-ı veliyy-ün-niamîleri kılınan arıza-i kemterânemde ifâde ve beyân olunduğu vechile Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye birinci alayı kayımmakamı Saadetlü Nuri Bey bendeleri bu tarafa vâsıl olmuş bulunduğundan bundan çend ruz mukaddem Haşmetlü Fransa Kırâlı cenâblarıyla mülâkat etdirilmesi sureti Umûr-ı Ecnebiye Nezâretine bil-ihbâr cânib-i Kırâlıden vâki olan muvafakata mebni işbu şehri rebiulâhirin yirmi ikinci cuma (6. VIII. 1836) gecesî Mîr-i mumaileyh bendeleri istishâb olunarak Kırâlı müşarünileyhin el-hâletü hâzihi sâkin olduğu (توي) [3] nâm sayfiyesine azîmet ile led-el-mülâkat Zat-ı şevket-simat-ı Hazret-i şehensâhînin kâffe-i nizâmât-ı hasene ve tanzimat-ı mergubeye kemal-i rağbet-i hümayunları şâyân buyurulmakda olmak hasebiyle ba'zı nizâmât-ı askeriyeyi görmek ve kışla ve hastahane ve sair müşahedesî elzem olan mahalleri temâşa eylemek üzere Mîr-i mumaileyhin me'mur buyurulmuş

[1] Genova.

[2] Başvekâlet Arşivi, sandık 153, karton 3, evrak 4 melfuflarından şifre ve ayrıca halli olup hallinin üzerinde «Âmedî Bey bendeleri tarafından bu def'a vürûd eden tahri-
râtın hallidir. Fi 23 R. 52» ibaresi yazılıdır.

[3] Neuilly.

olduğu keyfiyeti taraf-ı kemterânemden îrâd olundukda Kırâl-ı müşarün-ileyh Mîr-i mumaileyhin bu vechile vürûdu keyfiyetinden memnuniyet izhâr ve Saltanat-ı Seniyyenin her vechile iktisâb ı kuvvet ve mikneti Avrupa politikasının esas ı a'zami ve kendüsünün dahi arzû-kerdesi olduğunı kemal i hâhişle tizkâr ederek, sizin için cümle kapular açıktır ve ben Umûr ı Harbiye Nâzırına söylerim, iktiza eden mahalleri temaşa ediniz, yollu îrâd-ı kelâm ve Mîr-i mumaileyh bendelerinin gezeceği mahallerden ba'zılarını dahi bizzat ta'rif ve ifhâm etdikden sonra çünkü mukaddema savb-ı çâkerânemden iş'âr kılındığı vechile bu tarafda bulunan Saadetlü Rûhuddin Efendi bendeleri dahi bugünlerde Dersaadet'e avdet eyliyeceği Kırâl-ı müşarünileyh cenâblarına ifâde kılınmak hasebiyle ana dahi hitâb ile Zat-ı şevket-simmat-ı Hazret-i Şehenşahiye samîmî derkâr olan hulûs ü safvetinin tebliğini ma'raz-ı iltimâsda beyân eylemiş olduğu ve mukaddem ve muahhar iş'ârât-ı bendegânemden ma'lûm-ı âlileri buyurulacağı vechile donanma-yı hümayun-ı Hazret-i Şâhânenin Tunus limanına duhulden men'iyçün geçende çend kıt'a Fransa beylik sefâini gönderilmiş olduğuna binâen bu hususa İngiltere devleti vükelâsının nazar-ı tahsin ile bakmıyacıkları vâzihatdan ise de ne diyecekleri bilinmek için keyfiyet Londra Sefiri Atufetlu Beylikci Efendi bendelerine mukaddemce yazılmış olduğundan bu def'a cevaben vürûd eden tahriratı meâlinde keyfiyet-i mezkûre İngiltere devleti Umûr-ı Ecnebiyesi Nâzırı Lord Palmerston'a led-el-ifâde Ddevlet-i Aliyye hakkında Fransalunun bir gûna adâvet muâmelesi edeceklerini akıl kesmeyüb bil-farz olsa bile kendüleri bir vechile tecviz edemiyerek ma'raz-ı nasihatde ve müsmir olacak mertebede söz söyliyeceklerini beyân ile bu hususun üzerine çâker-i kemînelerinin Fransa Umûr-ı Ecnebiyesi Nâzırıyle bir gûna mücavebâtımız vâki olub olmadığını araşdırmış olduğu muharrer ve mezkûr olmağla keyfiyet mücerred ma'lûm-ı veliyy-ün-niamîleri buyurulmak için iş'âra ibtidâr kılındığı ve geçen şehr-i rebîulevvelin yirmi sekizi (13. VII. 1836) târihiyle ihsan buyrulan bir kıt'a emirnâme-i âsafâneleri vâsıl-ı dest-i âcizânem olmuş idüğü beyaniyle arıza-i bendegânem terkîmine mübâderet kılındığı inşâ'-Allâhu taâlâ muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukda her halde emr-ü ferman hazret-i men leh-ül-emrindür.

23 R. 52 (23 rebîulâhîr 1252 = 7. VII. 1836)

Mustafa Reşid

Haşmetlu Fransa Kırâlî cenâblariyle karabet-i sihriyyesi olan Napoli Kırâlî cenâbları [1] seyr ü siyâhat tarîkiyle memleketinden çıkub bu

[1] Louis-Philippe'in zevcesi Marie-Amélie, o sırada Napoli Kırâlî bulunan Ferdinand II. nin halâsiydi.

Mustafa Reşid Paşa'nın Siyasi yazıları

def'a Paris'e vürüd etmiş olduğu ve mukaddemece taraf-ı ubeydanemeden iş'ar olunduğu vechile el-hâletü hazihi Dersâadetde bulunan Ceza-yirli Hamdan Efendi dâilerinin Cezayir'de olan oğlu bazı cünha azv ü isnadiyle habsolunmuş ise de bu kerre alınan haberlere göre sebîli tahliye olunmuş ve mumaileyhin davâsı rü'yet ve fasl olunmak için sair bazı rüfekasiyle beraber Paris'e getirileceği dahi rivâyet kılınmış olmağla mücerred ma'lûm-i âlileri buyurulmak için iş'ara ibtidâr kılındığı bimennihi taâlâ rehîn-i ilm-i âli-i müşrîrâneleri buyuruldukda her halde emr ü ferman hazret-i men leh-ül-emrindir.

23 R. 52 (23 rebûlâhir 1252 = 7. VIII. 1836)

Mustafa Reşid

(Arkası var)